Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый
Кафедра гісторыі Беларусі і музеязнаўства

УЗГОДНЕНА
Загадчык кафедры
_____________М.А.Бяспалая
___”__________2017 г.

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта
__________М.А.Яцэвіч
___”__________2017 г.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

для спецыяльнасці 1-23 01 12 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (па напрамках)

Складальнік:
дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства, кандыдат гістарычных навук, дацэнт А.М. Нароўская

Разгледжана і зацверджана
на пасяджэнні Савета ўніверсітэта 20 чэрвеня 2017 г.
пратакол № 10

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Складальнік:

Нароўская А.М., дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Рэцэнзенты:

С.А. Сергачоў, доктар архітэктуры, прафесар, загадчык кафедры архітэктуры жылых і грамадскіх будынкаў УА “Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт”;

М.М. Елінская, кандыдат гістарычных навук, кансультант аддзела выкарыстання дакументаў і інфармацыі Дэпартамента па архівам і справаводству Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь.

Разгледжаны і рэкамендаваны да зацвярджэння:

кафедрай гісторыі Беларусі і музеязнаўства
(пратакол ад 29 сакавіка 2017 г. № 8);

Советом факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый
(пратакол ад 2017 г. №)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА 6

АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ 9

2.1 План-канспект лекцыйнага курса 9

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ 14

3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў 14

4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ 17

4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў 17

4.2 Пытанні для экзамена 17

5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ 19

5.1 Тэматычны план 19

5.2 Асноўная літаратура 29

5.3 Дадатковая літаратура 30

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбна–метадычны комплекс па курсу “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны”для студэнтаў спецыяльнасці 1-23 01 12 “Музейная справа і ахова гісторыка–культурнай спадчыны” (па напрамках) распрацаваны ў адпаведнасці з Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адукацыі ад 13.01.2011 г.; адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 1–23 01 12 Музейная справа і ахова гісторыка–культурнай спадчыны 2013 г.; тыпавым вучэбным планам і графікам адукацыйнага працэсу. Вучэбна-метадычны комплекс “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны” прызначана для студэнтаў III курса спецыяльнасці “музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны”.

У працэсе вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнты набываюць веды па пытаннях, звязаных з фарміраваннем заканадаўчай базы аховы помнікаў гісторыі і культуры, даведваюцца пра сістэму органаў аховы і іх паўнамоцтвах; уліку, захаванню і выкарыстанню гісторыка-культурных каштоўнасцей; знаёмяцца з асноўнымі відамі работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях і г.д.

Мэта выкладання вучэбнай дысцыпліны – фарміраванне фундаменту ведаў на падставе вывучэння дасягненняў сусветнай і айчыннай заканадаўчай базы ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

Вывучэнне прадмета спрыяе падрыхтоўцы студэнтаў да практычнай дзейнасці, да больш паглыбленага аналізу заканадаўства ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны.. Авалоданне тэарэтычнымі і практычнымі навыкамі ў дадзеным кірунку спрыяе фарміраванню ўсебакова спецыяліста ў галіне музейнай справы.

Актуальнасць дадзенага курса вызначаецца яго роляй у працэсе падрыхтоўкі навуковых супрацоўнікаў музейных устаноў.

У выніку вывучэння курса “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны” студэнты павінны ведаць:

– гісторыю станаўлення аховы гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;
– асноўныя этапы і крыніцы фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;
– увесь комплекс характарыстык гісторыка-культурнай спадчыны;
– асноўныя прычыны страты і пагрозы ;знішчэння гісторыка-культурнай спадчыны;
– прынцыпы захавання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;
– навуковыя дасягненні айчынных і замежных даследчыкаў у дадзенай галіне;

умець:

– аналізаваць крыніцы фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– даваць характарыстыку гісторыка-культурнай каштоўнасці і абгрунтаваць яе; ўключэнне ў Дзяржаўны спіс;

– вызначыць пагрозы існавання гісторыка-культурных каштоўнасцей;

– выкарыстоўваць найноўшыя навуковыя дасягненні айчынных і замежных даследчыкаў у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

Дысцыпліна "Ахова гісторыка-культурнай спадчыны" непасрэдна звязана з такімі дысцыплінамі, як "Археалогія", "Этналогія і этнаграфія Беларусі", "Гісторыя Беларусі", Гісторыя музейнай справы" і г.д.

Студэнты павінны валодаць:

– асновамі юрыдычнай абароны гісторыка-культурнай спадчыны;

–метадалогіяй фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь.

Асноўнымі формамі навучання па дысцыпліне з'яўляюцца лекцыі і семінарскія заняткі, заданні для самастойнай работы студэнтаў..

Пры вывучэнні курса "Ахова гісторыка-культурнай спадчыны" выкарыстоўваюцца сучасныя метады навучання і камп'ютарныя тэхналогіі.

На вывучэнне вучэбнай дысцыпліны "Ахова гісторыка-культурнай спадчыны" вучэбным планам прадугледжана 122 гадзіны, з іх – 50 аўдыторных (лекцыі – 30 гадзін, семінары – 20 гадзін).

Форма кантролю ведаў – экзамен у першым і другім семестрах.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1 План-канспект лекцый

Уводзіны

Вызначэнне, прадмет і задачы аховы гісторыка-культурнай спадчыны. Агульная характарыстыка заканадаўства Беларусі ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны. Закон "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны" (2006). Закон "Аб музеях і Дзяржаўным Музейным фондзе Рэспублікі Беларусь (2005).

Асаблівасці заканадаўства аб ахове помнікаў у часы Расійскай імперыі. Агульныя вынікі развіцця заканадаўства да 1917 г.

Польскае заканадаўства ў галіне аховы помнікаў на тэрыторыі Заходняй Беларусі (1921—1939 гг.). Страты помнікаў матэрыяльнай культуры пасля падпісання мірнага дагавора 1921 г. Таварыства аматараў навук у Вільні – культурным асяродку Заходняй Беларусі. Камісія па ахове помнікаў старажытнасці. Роля Ф.Рушчыца і сяброў камісіі Я.Булгака, Ю.Ромера, П.Багдзевіча. Беларускі краязнаўчы рух. Роля часопіса "Наш Край". Агульныя вынікі развіцця заканадаўства ў міжваенны перыяд (1918—1939).

Раздзел I. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны ў 20-ыя гг. XX – пач. XXI ст

Тэма 1. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя

Вызначэнне паняцця гісторыка-культурнай спадчыны. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя. Матэрыяльныя каштоўнасці. Духоўныя каштоўнасці. Катэгорыі матэрыяльных і духоўных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Аб'екты ў складзе комплексных матэрыльяных каштоўнасцей. Матэрыяльныя каштоўнасці без катэгорыі. Прычыны змены эталонаў духоўных каштоўнасцей катэгорыі «Б».

Тэма 2. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны ў 20-40-ыя гг. XX ст.

Першыя дзяржаўныя органы па ўліку і ахове помнікаў. Асноўныя прынцыпы ахоўнай дзейнасці дзяржавы ў 20-40-ыя гг. XX ст. Першыя нарматыўныя акты Савецкай улады ў галіне музейнай справы і аховы помнікаў. Мастацка-археалагічныя камісіі па ахове помнікаў даўніны і мастацтва. Збор і ахова рухомых помнікаў гісторыі і мастацтва.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Пастанова Саўнаркама аб рэгістрацыі, прыёме на ўлік і ахове помнікаў мастацтва, старажытнасцей, побыту і на
вакольнага асяроддзя.

Сістэма аховы, уліку і выкарыстання гісторыка-культурнай спадчыны і рэгулявання яе ў 40-50 гг ХХ ст.

Тэма 3. Заканадаўчыя асновы аховы помнікаў гісторыі і культуры ў 60-80-ыя гг ХХ ст.

Першы Закон БССР «Аб ахове помнікаў культуры». Закон БССР «Аб ахове і выкарыстанні помнікаў гісторыі і культуры». Інструкцыі Міністэрства культуры па арганізацыі зон аховы нерухомых помнікаў гісторыі і культуры СССР.

Канстытуцыя СССР 1977 г. Парадак уліку, забеспячэння захаванасці, выкарыстання і рэстаўрацыі нерухомых помнікаў гісторыі і культуры. Пастанова Савета Міністраў БССР «Аб фактах грубых парушэнняў заканадаўства аб ахове помнікаў гісторыі і культуры». Рэкамендацыі аб забеспячэнні выканкамаў мясцовых Саветаў дэпутатаў Зводам помнікаў гісторыі і культуры.

Тэма 4. Заканадаўства ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў 90-ыя гг. ХХ – пачатку XXI ст.

Новы перыяд у галіне аховы культурнай спадчыны краіны. Законы «Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны», “Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь”, “Аб музеях і музейным фондзе Рэспублікі Беларусь”, “Аб асновах архітэктурнай і горадабудаўнічай дзейнасці”. “Грамадзянскі кодэкс Рэспублікі Беларусь”.

Нарматыўна-прававыя акты 2001—2003 гг. Пастанова Савета Міністраў РБ “Аб першачарговых мерах па захаванню і адраджэнні гістарычных цэнтраў гарадоў Беларусі”, “Аб пытаннях захавання гісторыка-культурнай спадчыны”, Палажэнне аб ахове археалагічных аб’ектаў. Праграма мерапрыемстваў па рэстаўрацыі палацава-паркавага ансамбля г.Нясвіжа і замкавага комплексу ў г. п. Мір. ЮНЕСКА, ІКОМ і іншых міжнародных арганізацый ў развіцці музейнай справы.

Раздзел II. Кіраванне і кантроль ў галіне гісторыка-культурнай спадчыны

Тэма 5. Сістэма органаў аховы помнікаў гісторыі і культуры, іх паўнамоцтвы ў Рэспубліцы Беларусь

Асаблівасці дзяржаўнай палітыкі ў галіне ўліку і аховы гісторыка-культурнай спадчыны. Сістэма органаў аховы гісторыка-культурнай

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

спадчыны Беларусі.

Паўнамоцтвы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Задачы і функцыі Міністэрства культуры РБ. Кампетэнцыя і структура, задачы, функцыі і правы Упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры РБ. Функцыі Навукова-метадычнай рады.

Тэма 6. Сістэма органаў дзяржаўнага кіравання архітэктурнай і горадабудаўнічай дзейнасцю

Дзяржаўнае кіраванне ў XIX—пачатку XX ст. Дзяржаўнае кіраванне архітэктурнай і горадабудаўнічай дзейнасцю ў БССР і Заходняй Беларусі ў XX ст. Паўнамоцтвы органаў архітэктуры і Дзяржбуднадзора ў галіне аховы помнікаў гісторыі і культуры. Асноўныя горадабудаўнічыя рэсурсы. Заказчыкі на праектаванне, рэканструкцыю і рэстаўрацыю будынкаў. Распрацоўка і зацвярджэне праектнай дакументацыі. Абавязкі заказчыка. Аўтарскі нагляд і кіраўніцтва. Віды парушэнняў заканадаўства аб архітэктурнай і горадабудаўнічай дзейнасці.

Тэма 7. Функцыі і задачы Дзяржаўнай гісторыка-культурнай экспедыцыі па выратаванні помнікаў гісторыі і культуры Беларусі ў раёнах, пацярпеўшых ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС

Дзяржаўная праграма па ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. "Звод помнікаў археалогіі Чарнобыльскай зоны". Збор і апрацоўка звестак аб наяўнасці помнікаў гісторыі, архітэктуры і культуры ў населеных пунктах, якія падлягалі адсяленню. Унікальны фонд твораў традыцыйнай культуры і мастацтва.

Кансервацыя помнікаў і дэзактывацыя твораў мастацтва, каштоўных кніг, абразоў. Распрацоўка спосабаў іх захавання. Спыненне дзейнасці Дзяржаўнай гісторыка-культурнай экспедыцыі па выратаванні помнікаў гісторыі і культуры Беларусі . Дзейнасць экспедыцый Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі.

Раздзел III. Дзяржаўны ўлік гісторыка-культурных каштоўнасцей

Тэма 8.Улік гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь

Выяўленне і вывучэнне гісторыка-культурнай спадчыны. Дакументальная навуковая фіксацыя. Крытэрыі адбору каштоўнасцей. Парадак надання статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці. Складанне

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

пераліку матэрыяльных аб'ектаў і нематэрыяльных праяўленняў чалавечай творчасці, уласныя вартасці якіх недастатковыя для надання ім статуса каштоўнасці. Праблемы і перспектывы ўдасканалення дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 9. Структура Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей

Парадак уключэння аб'ектаў у Дзяржаўны спіс. Структура Дзяржаўнага спіса. Гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія знаходзяцца ў межах рэспублікі. Легальнае знаходжанне каштоўнасцей па-за межамі Беларусі. Гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія незаконна знаходзяцца па-за межамі РБ. Каштоўнасці пад пагрозай знікнення або знішчэння. Перагляд Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей РБ і яго публікацыя. Комплексныя каштоўнасці ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей. Пазбаўленне статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці. Мадэльны закон СНГ аб аб'ектах культурнай спадчыны. Дзейнасць і функцыі банка звестак.

Недахопы парадку дзяржаўнага ўліку культурных каштоўнасцей. Праблемы і перспектывы ўдасканалення дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі з улікам міжнародна-прававых актаў СНД.

Тэма 10. Захаванне і выкарыстанне аб'ектаў гісторыка-культурных каштоўнасцей

Захаванне каштоўнасцей у Расійскай імперыі. Дзяржаўная, царкоўная і прыватная маёмасць. Нацыяналізацыя прыватных каштоўнасцей у 1917-1918 гг. Сітуацыя ў Заходняй Беларусі, СССР. Забеспячэнне аховы асяроддзя матэрыяльных нерухомых каштоўнасцей. Рэжым утрымання і функцыянальнага выкарыстання іх пры рэканструкцыі гістарычных населеных пунктаў. Зоны аховы нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей. Інструкцыя па арганізацыі зон аховы нерухомых помнікаў гісторыі і культуры . Праекты зон аховы. Індывідуальныя ўмовы ўтрымання і выкарыстання матэрыяльных каштоўнасцей. Рэжымы ўтрымання зон аховы. Ахоўныя дошкі. Форма і змест ахоўнай дошкі.

Раздзел IV. Уласнасць на аб'екты, маючыя гісторыка-культурную каштоўнасць

Тэма 11. Формы ўласнасці на аб'екты гісторыка-культурнай каштоўнасці

Формы ўласнасці на аб'екты, якія маюць гісторыка-культурную

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

каштоўнасць. Права ўласнасці. Парадак заключэння ахоўных абавязацельстваў. Правы і абавязкі ўласнікаў. Парадак змены ўласніка гісторыка-культурнай каштоўнасці. Абмежаванне правоў уласніка і карыстальніка матэрыяльнай каштоўнасці.

Вызначэнне ўмоў арэнды каштоўнасцей. Палажэнне аб парадку здзяйснення рамонту і рэканструкцыі жылых памяшканняў (кватэр) у шматкватэрных дамах г. Мінска. Дазвол на выкананне капітальнага рамонту кватэры.

Тэма 12. Уласнасць на прадметы Дзяржаўнага музейнага фонду Рэспублікі Беларусь

Закон «Аб музеях і Дзяржаўным музейным фондзе Рэспублікі Беларусь». Задачы Дзяржаўнага музейнага фонду РБ. Склад Дзяржаўнага музейнага фонду Рэспублікі Беларусь. Віды музеяў па формах ўласнасці. Шляхі камплектавання Дзяржаўнага музейнага фонду РБ. Уключэнне музейных прадметаў і музейных калекцый у Дзяржаўны Музейны фонд Рэспублікі Беларусь і іх выключэнне. Цэнтралізаваны ўлік музейных прадметаў і калекцый. Роля экспертных камісій Міністэрства культуры і фондава-закупачных камісій музеяў. Кантроль за станам і выкарыстаннем Дзяржаўнага музейнага фонду Рэспублікі Беларусь.

Тэма 13. Прыватызацыя жылых памяшканняў у дамах, якія з’яўляюцца гісторыка-культурнай каштоўнасцю

Закон ад 22 чэрвеня 2001 г. “Аб прыватызацыі жыллёвага фонда ў Рэспубліцы Беларусь”. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 21 верасня 2001 г. “Палажэнне аб прыватызацыі жыллёвых памяшканняў у дамах дзяржаўнага жыллёвага фонда, іх эксплуатацыі і рамонце”. Умовы прыватызацыі жылых памяшканняў у дамах (кватэрах), якія з’яўляюцца гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі.

Тэма 14. Вызначэнне права ўласнасці на гісторыка-культурныя аб’екты і каштоўнасці, якія не маюць уласніка

Вызначэнне права ўласнасці на гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія не мелі ўласніка. Нерухомыя і рухомыя матэрыяльныя каштоўнасці. Нерухомыя матэрыяльныя каштоўнасці, знойдзеныя ў складзе ці на тэрыторыі аб’екта, якому нададзены статус каштоўнасці. Рухомыя матэрыяльныя каштоўнасці і эталоны духоўных фіксаваных каштоўнасцей, знойдзеныя ў складзе ці на тэрыторыі аб’екта, якому нададзены статус

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

каштоўнасці і які не мае банкаўскіх актываў. Права ўласнасці на духоўныя фіксаваныя каштоўнасці. Прававыя вынікі знаходкі скарбу. Грамадзянска-прававыя вынікі безгаспадарчага выкарыстання гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Раздзел V. Аднаўленне гісторыка-культурнай спадчыны

Тэма 15. Віды работ на аб'ектах, маючых гісторыка-культурную каштоўнасць

Віды работ на матэрыяльных і духоўных фіксаваных каштоўнасцях. Галоўныя віды рамонтных работ. Натурныя даследаванні. Правядзенне навуковых даследаванняў. Аб'екты кансервацыі. Віды кансервацыі. Кансервацыя руін. Рэстаўрацыя і яе мэтазгоднасць. Методыка рэстаўрацыйных работ. Доўгатэрміновая праграма распрацоўкі і здзяйснення праектаў рэгенерацыі гарадской забудовы ў 2002-2015 гг. Правядзенне даследчых работ па вызначэнні межаў гістарычных цэнтраў гарадоў. Выкананне гістарычных даследаванняў, інвентарызацыі і паспартызацыі гістарычнай забудовы. Зоны аховы ў гістарычных гарадах.

Тэма 16. Парадак правядзення работ на аб'ектах, маючых матэрыяльную каштоўнасць

Прававая паслядоўнасць арганізацыі навукова-даследчых, праектных і рэстаўрацыйных работ на помніках. Сістэма атрымання і выдачы адпаведнай зыходна-дазваляючай дакументацыі, яе структура. Сертыфікаты на правядзенне работ на матэрыяльных каштоўнасцях. Сістэма атрымання дазволу на даследаванне археалагічных аб'ектаў. Прафесіянальнае выяўленне матэрыяльных аб'ектаў або нематэрыяльных праяўленняў чалавечай творчасці, надзеленых статусам каштоўнасці. Парадак правядзення работ на матэрыяльных каштоўнасцях.

Тэма 17. Паўнамоцтвы навуковага кіраўніка пры правядзенні навукова-праектных і рэстаўрацыйна-аднаўленчых работ на аб'ектах, што маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

Навуковае кіраўніцтва і прававая роля навуковага кіраўніка ў арганізацыі і правядзенні навуковых, праектных і вытворчых работ па рэстаўрацыі. Адказнасць навуковага кіраўніка за захаванне адрозных якасцей і унікальных фрагментаў гісторыка-культурных каштоўнасцей. Роля аўтарскага нагляду ў дасягненні якасці рэстаўрацыйна-вытворчых работ. Вызначэнне чарговасці фінансавання работ па захаванні і аднаўленні

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 18. Ахова малых гарадоў (мястэчак)

Малыя гарады, як крыніца і захавальніца гістарычнай і культурнай спадчыны Мястэчкі Беларусі і спецыфічныя асаблівасці іх планіроўкі. Выяўленне і захаванне своеасаблівасці малых гарадоў. Захаванне прынцыпаў развіцця і рэгіянальнай спецыфікі. Аднаўленне і ахова каштоўных і значымых будынкаў малых гарадоў. Праблемы ўдасканалення архітэктурнага і прасторавага асяроддзя невялікіх гарадскіх пасяленняў. Архітэктурны Савет краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы (АССЕЕ). Міжнароднага саюза архітэктараў у г.Стамбуле.

Тэма 19. Ахова і прыстасаванне помнікаў грамадзянскага дойлідства

Гістарычныя цэнтры гарадоў і прадмесці. Гістарычныя ансамблі і сучаснае будаўніцтва. Ахова і выкарыстанне помнікаў горадабудаўніцтва. Помнікі грамадзянскага дойлідства, іх аднаўленне і адаптацыя. Навучальна-адукацыйныя збудаванні, іх захаванне і прыстасаванне. Паштовыя станцыі і вакзалы, іх выкарыстанне. Тэатральна-відовішчныя збудаванні. Іх захаванне і прыстасаванне. Корчмы, рэстараны, гасцініцы як асобная катэгорыя аб’ектаў грамадзянскага дойлідства, іх захаванне. Гандлёвыя рады, іх захаванне і прыстасаванне. Гістарычнае жылое асяроддзе: прыклады захавання і адаптацыі. Гістарычныя аб’екты манументальнай архітэктуры і іх уключэнне ў структуру горадабудаўнічай забудовы і гарадской рэкрэацый.

Тэма 20. Ахова і прыстасаванне помнікаў народнага дойлідства

Пастанова Савета Міністраў БССР аб стварэнні ў Рэспубліцы Беларусь Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту. Структура музея. Праблемы фарміравання музеяў пад адкрытым небам. Актуальнасць выяўлення помнікаў драўлянага дойлідства. Аптымальныя формы захавання і прыстасавання да сучасных умоў помнікаў народнага дойлідства. Формы і метады захавання помнікаў драўлянай архітэктуры. Рэстаўрацыя вырабаў з дрэва. “Археалагічнае дрэва”. Метад кансервацыі “археалагічнага” дрэва. Методыка прафесара Віхрова. Этнаграфічныя экспанаты з дрэва і іх захаванне. Рэстаўрацыя драўлянай скульптуры і мэблі. Праблемы захавання помнікаў драўлянага дойлідства.

Тэма 21. Ахова помнікаў прыроды (музей валуноў, камяні)

Першыя Пастановы СНК БССР аб ахове помнікаў прыроды. Ахова помнікаў прыроды ў Заходняй Беларусі. Сістэматычная ахова унікальных

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

аб’ектаў. Пастанова Савета Міністраў БССР “Аб ахове помнікаў прыроды на тэрыторыі Беларускай ССР”. Роля акадэміка АН БССР Г. Гарэцкага. Музей валуноў – помнік прыроды рэспубліканскага значэння (Мінск, 1975). Унікальныя помнікі мінулага – язычніцкія капішчы і арыентаваныя камяні. Мінскае язычніцкае капішча і яго лёс. Крыжы і стоды. Барысавы камяні і месца іх захавання. Камяні краўцы-шаўцы, Чортавы камяні, Дажджбогаў камень, Вялесавы камяні, Пярун-камяні.

Тэма 22. Актуальнасць праблемы захавання паркаў

Актуальнасць праблемы захавання паркаў і асноўных элементаў гістарычнага паркавага ландшафту. Класіфікацыя паркаў па ступені іх захаванасці і па стылявых асаблівасцях. Меры па захаванню паркавых кампазіцый, збудаванняў.

Рэгулярныя і рэгулярныя тэрасныя паркі. Рэгулярныя паркі перыяду эклектыкі. Пейзажнае паркабудаўніцтва. Пейзажныя паркі перыяду рамантызму. Пейзажныя натуралістычныя паркі. Пейзажныя паркі перыяду эклектыкі. Асаблівасці архітэктуры і садова-паркавага мастацтва Беларусі у другой палове XIX– пачатку XX ст. Асаблівасці рэканструкцыі гістарычных паркаў. Меры па захаванні паркавых кампазіцый, збудаванняў. Паляпшэнне і папярэджэнне магчымых разбурэнняў без змен планіроўкі.

Структура аховы і выкарыстання помнікаў прыроды і экалогіі: запаведнікі і заказнікі на тэрыторыі Беларусі, нацыянальныя паркі, эка-музеі. Гісторыка-культурны запаведнік «Заслаўе». Нацыянальны гісторыка-культурны запаведнік «Нясвіж».

Тэма 23. Помнікі археалогіі, ахова і іх выкарыстанне

Прадмет археалагічных раскопак. Ахова археалагічных аб’ектаў пад час земляных і будаўнічых работ. Правілы заключэння і выканання дамоў будаўнічага падраду. Праектна-каштарысная дакументацыя на правядзенне земляных і будаўнічых работ. Правы, абавязкі і меры па ахове археалагічных аб’ектаў.

Хартыя Міжнароднага савета помнікаў і славутых мясцін (ICOMOS) па ахове і выкарыстанні археалагічнай спадчыны. Еўрапейская археалагічная канвенцыя. Падводная археалогія, як новы кірунак гістарычнай навукі. Канвенцыя ЮНЭСКА аб ахове падводнай культурнай спадчыны. Аб’екты падводнай культурнай спадчыны Беларусі. Праблемы нелегальнага скарбашукальніцтва.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 24. Дакументальныя помнікі.
Формы і метады іх захавання

Распрацоўка прававой і нарматыўнай базы па захаванні дакументальных помнікаў. Дзяржаўны ўлік дакументальных помнікаў. Палажэнне аб Нацыянальным фондзе кніжных помнікаў РБ. Праект “Мэтавая праграма па захаванні, кансервацыі і рэстаўрацыі дакументальных помнікаў”.

Стварэнне нацыянальнага міжведамаснага цэнтра захаванасці дакументаў на падставе сучасных тэхналогій. Капіраванне, мікрафільмаванне і факсімільнае ўзнаўленне арыгіналаў. Сучасныя камп’ютэрныя тэхналогіі. Лабараторыя кансервацыі і рэстаўрацыі дакументаў. Стварэнне CD-ROM. Праблема захаванасці і забеспячэнне доступу да помнікаў.

Раздзел VI. Прававая рэгламентацыя вытворчасці раскопак вайсковых захаванняў

Тэма 25. Асаблівасці захавання мемарыяльных помнікаў

Пахавальная абраднасць і эвалюцыя светапогляду чалавека. Камяні-помнікі і арэалы іх распаўсюджвання. Драўляныя крыжы і арэалы іх распаўсюджвання. Каваныя і літыя чыгунныя крыжы. Архітэктура могілкавых помнікаў. Мемарыяльная скульптура. Фамільныя некропалі, саркафагі. Захаванне мемарыяльных помнікаў.

Мэты і задачы ўшанавання памяці загінуўшых абаронцаў Айчыны. Асноўныя формы ўшанавання памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў. Мемарыяльныя комплексы. Надмагільныя помнікі. Хроніка “Памяць”. Стварэнне мемарыяльных музеяў. Дзяржаўны ўлік воінскіх пахаванняў.

Тэма 26. Парадак вытворчасці раскопак вайсковых захаванняў

Інструкцыя Міністэрства абароны ад 9 красавіка 1997 г. “Аб парадку правядзення раскопак месцаў баёў, не улічаных вайсковых пахаванняў і месцаў гібелі абаронцаў Айчыны і ахвяр вайны падчас правядзення пошукавых работ з мэтай эксгумацыі рэшткаў загінуўшых з наступным іх пахаваннем (перапахаваннем) і увекавечаннем». Органы, адказныя за вытворчасць раскопак вайсковых пахаванняў. Роля мясцовых выканаўчых органаў па ўшанаванню памяці абаронцаў Айчыны. Рэспубліканская праграма па увекавечанні памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр вайны. Пошукавая работа з раскопкамі на мясцовасці. Рэкагнасцыроўка аб’екта. Раскопкі на тэрыторыі гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь.

Афармленне дакументацыі зробленых раскопак. Даведка аб выніках

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

праведзеных пошукавых работах на аб'екце. Інфармацыйныя аркушы з картаграфічным матэрыялам. Схемы размяшчэння палявога лагера і знойдзеных рэшткаў воінаў, ахвяр войнаў. Роля дзейнасці Упраўлення па ўшанаванні памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў пры Міністэрстве абароны Рэспублікі Беларусь.

Раздзел VII. Адміністрацыйная і крымінальная адказнасць за парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурных каштоўнасцей

Тэма 27. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны

Асноўныя парушэнні заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Невыкананне патрабаванняў ахоўных абавязацельстваў у адносінах да гісторыка-культурных каштоўнасцей. Не паведамленне аб передачы правоў уласнасці на гісторыка-культурныя каштоўнсці. Парушэнне парадку і ўмоў вытворчасці работ з гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі.

Пашкоджанне гісторыка-культурных каштоўнасцей. Парушэнне рэжыму ўтрымання аховы асяроддзя гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 28. Кантрабанда гісторыка-культурных каштоўнасцей і яе вынікі

Заканадаўчыя акты, рэгулюючыя парадак перамяшчэння культурных каштоўнасцей праз мяжу і таможню. Пастанова "Аб устанаўленні забарон і абмяжаванняў на перамяшчэнне рэчаў праз таможаную мяжу РБ". Тэндэнцыі ў галіне нелегальнага звароту культурных каштоўнасцей. Кваліфікацыя кантрабанды культурных каштоўнасцей па прызнаку здзяйснення яе. Вызначэнне статуса затрыманага прадмета кантрабанды.

Асноўныя шляхі вывазу старажытных прадметаў. Прыярытэтныя кірункі кантрабанднага перамяшчэння культурных каштоўнасцей праз заходнюю і ўсходнюю межы. Безлічны спосаб перамяшчэння культурных каштоўнасцей. Праблемы незаконнага вываза культурных каштоўнасцей праз таможню РБ.

Тэма 29. Рэстытуцыя аб'ектаў, якія маюць гісторыка- культурную каштоўнасць. Праблема вяртання і сумеснага выкарыстання

Этымалагичнае паходжанне тэрміна «рэстытуцыя». Аб'екты рэстытуцыі. Першая Усебеларуская канферэнцыя архівістаў (1924). Мінскія, віленскія архівы, метрыка ВКЛ і інш. Вяртанне вывезеных архіўных збораў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Віцебскі архіў старадаўніх актавых кніг. Віленскі архіў (канец 1939 – пачатак 1940). Бібліятэка Я.Храптовіча XVIII ст.

Першы з'езд даследчыкаў беларускай археалогіі і археаграфіі (1926). Бібліятэка М.Х.Каладзеева. Бібліятэка Полацкай уніяцкай семінарыі. Другая канферэнцыя архівістаў БССР (1927).VI – VIII сесіі Вярхоўнага Савета БССР (1944) і яе вынікі. Пошук згубленых унікальных культурных каштоўнасцей у свеце (1940-80-я гг.).

Дзейнасць Беларускага рэспубліканскага аддзялення Савецкага фонду культуры і Міністэрства культуры. Роля Акадэміі навук БССР, Галоўнага архіўнага ўпраўлення рэспублікі, Дзяржаўнай бібліятэкі імя Леніна. Дзейнасць Беларускага таварыства дружбы і культурных сувязей з зарубежнымі краінамі, кіраўнікамі і мастацтвазнаўцамі беларускіх музеяў у галіне рэстытуцыі. Спецыяльная праграма “Вяртанне”. Таварыства “Радзіма”.

Дзяржаўная камісія па рэстытуцыі. Міжнародныя дакументы (рэзалюцыі і канвенцыі ААН і ЮНЕСКА, пагадненні дзяржаў-удзельніц СНД, двухбаковыя міждзяржаўныя дамовы). Праблема вяртання разрабаваных і незаконна вывезеных культурных скарбаў і рарытэтаў. Роля беларускіх дзеячоў культуры і навукоўцаў.

Тэма 30. Адміністрацыйная і крымінальная адказнасць за злачынствы супраць аб'ектаў, якія маюць гісторыка -культурную каштоўнасць

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР “Аб адміністрацыйнай адказнасці за парушэнне правілаў аховы і выкарыстання помнікаў гісторыі і культуры” (1977). Указ Прэзідэнта СССР “Аб прыпыненні здзеку над помнікамі, звязанымі з гісторыяй дзяржавы і яе сімваламі” (1990). Аб прыпыненні выканання рашэння рэспубліканскіх і мясцовых органаў аб зносе, перамяшчэнні ці зменах мемарыяльных збудаванняў. Закон СССР “Аб крымінальнай адказнасці і адміністрацыйнай адказнасці за парушэнне заканадаўства аб ахове і выкарыстанні помнікаў гісторыі і культуры” (1991). Кодэкс аб адміністрацыйных правапарушэннях (2003). Вытворчасць па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях ў галіне гісторыка-культурнай спадчыны. Тэрміны накладання адміністрацыйнага пакарання.

Адказнасць за злачынства супраць гісторыка-культурнай спадчыны. Прававыя нормы крыминальнага заканадаўства. Злачынствы супраць гісторыка-культурнай спадчыны: знішчэнне, пашкоджанне і разбурэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей. Здзек на каштоўнасцямі. Незварот на тэрыторыю РБ гісторыка-культурных каштоўнасцей і адказнасць. Выкарыстанне культурных каштоўнасцей для падтрымкі ваеннных дзеянняў ці ператварэнне іх у аб'ект нападзення. Незаконнае выкарыстанне ахоўных знакаў культурных каштоўнасцей.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў

Семінарскія заняткі разлічаны на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай, рабіць неабходныя нататкі, імкнуцца да сварэння пэўных абагульненняў на падставе набытага фактычнага матэрыялу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме.

Семінарскія заняткі № 1
Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя

1.Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя.

2.Міжнародная заанадаўчая база ў галіне аховы сусветнай спадчыны.

2. Катэгорыі матэрыяльных і духоўных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

3.Аб'екты ў складзе комплексных матэрыяльных каштоўнасцей.

4.Матэрыяльныя каштоўнасці без катэгорыі.

Літаратура:

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67.[Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Международная хартия по консервации и реставрации памятников и достопримечательных мест (Венеция, 1964) // Каштоўнасці мінуўшчыны – 2. – Мінск, 1999. – С. 126-129.

Международное право в документах. – М.: юрид. лит-ра, 1982. С. 826 – 832.

Международная хартия по охране исторических городов (Вашингтон, 1987) // Каштоўнасці мінуўшчыны-2. – Мінск ,1999. – С. 149-152.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

Об особо охраняемых природных территориях: закон Респ. Беларусь: в редакции закона № 396-3 от 23 мая 2000 // Национальный реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2000. - № 52.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Семінар 2
Улік аб’ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

1.Выяўленне і вывучэнне гісторыка-культурнай спадчыны
2. Крытэрыі адбору каштоўнасцей
3.Парадак надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці
4. Праблемы і перспектывы ўдасканалення дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей

Літаратура:

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с.38-67. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: даведнік / М-ва культуры Рэсп. Беларусь. – Мінск: БЕЛТА, 2009. – 677 с.

Конвенция об охране всемирного культурного и природного наследия (ЮНЕСКО, 1972) // Каштоўнасці мінуўшчыны-2. – Мінск ,1999. – С. 130-148.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

Помнікі этнаграфіі. Методыка выяўлення, апісання і збірання. – Мінск, 1981. – С. 95 – 110; С. 116 – 120.

Семінар 3
Структура Дзяржаўнага спіса аб’ектаў ,якія маюць гісторвка-культурную каштоўнасць

1. Парадак уключэння аб’ектаў у Дзяржаўны спіс
2. Гісторыка-культурныя каштоўнасці ў межах Рэспублікі Беларусь
3. Гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія незаконна знаходзяцца па-за межамі Рэспублікі Беларусь
4. Комплексныя каштоўнасці ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей

Літаратура:

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67.[Электронны рэсурс]. –

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

Семінар 4
Прынцыпы захавання аб'ектаў ,якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

1. Умовы ўтрымання і выкарыстання матэрыяльных каштоўнасцей
2. Абмежаванні дзейнасці яе ўласнікаў і карыстальнікаў
3. Заканадаўчыя абмежаванні на дзейнасць юрыдычных асоб

Літаратура:

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

О вопросах сохранения историко-культурного наследия Рэспублики Беларусь: Постановление Совета Министров Республики Беларусь № 579 от 6 мая 2002 г. / НРПА, 2002. - № 55.

Семінар 5
Формы ўласнасці на аб'екты, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

1. Формы і правы ўласнасці на гісторыка-культурныя каштоўнасці
2. Парадак заключэння ахоўных абавязацельстваў
3. Правы і абавязкі ўласнікаў. Абмежаванне правоў уласніка і карыстальніка матэрыяльнай каштоўнасці
4. Палажэнне аб парадку здзяйснення рамонта і рэканструкцыі жылых памяшканняў

Літаратура:

Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: даведнік / М-ва культуры Рэсп. Беларусь. – Мінск: БЕЛТА, 2009. – 677 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

Семінар 6

Вызначэнне права ўласнасці на аб'екты, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

1. Нерухомыя матэрыяльныя каштоўнасці, знойдзеныя на тэрыторыі аб'екта, якому нададзены статус каштоўнасці
2. Рухомыя і нерухомыя матэрыяльныя каштоўнасці, якім нададзены статус гісторыка-культурных каштоўнасцей
3. Правы ўласнасці на аб'екты, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць
4. Прававыя вынікі знаходкі скарба
5. Грамадзянска-прававыя вынікі безгаспадарчага выкарыстання гісторыка-культурных каштоўнасцей

Літаратура:

Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: даведнік / М-ва культуры Рэсп. Беларусь. – Мінск: БЕЛТА, 2009. – 677 с.

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67.[Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

Семінар 7

Парадак правядзення работ, якія маюць матэрыяльную каштоўнасць

1.Сістэма атрымання і выдачы адпаведнай зыходна-дазваляючай дакументацыі, яе структура

2. Сертыфікаты на правядзенне работ на матэрыяльных каштоўнасцях

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

3. Навуковае кіраўніцтва і прававая роля навуковага кіраўніка.

4. Сістэма атрымання дазволу на даследаванне археалагічных аб'ектаў.

5. Рэстаўрацыйна-аднаўленчыя работы на аб'ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць.

6. Роля аўтарскага нагляду ў дасягненні якасці рэстаўрацыйна-вытворчых работ.

Літаратура

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Копытин, В. Проблемы охраны памятников. Гісторыка-культурная спадчына ў Чарнобыльскай зоне: рэкамендацыі па яе захоўванні / В. Копытин // Інфармацыйны бюлетэнь. – 1995. - № 31. – С. 9 – 17.

Копытин, В. Проблемы охраны памятников археологии в Чернобыльской зоне Могилёвщины / В.Копытин // Каштоўнасці мінуўшчыны-4. Мінск, 2001. – С. 45-46.

Лакотка, А.І. Беларусы: у 8 т. – Т. 2: Дойлідства / А.І. Лакотка. – Мінск: Тэхналогія, 1997. – С. 38-51; 234-292; 315-370.

Лысенка, П.Ф. Сучаснае заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны // П.Ф. Лысенка // Каштоўнасці мінуўшчыны-4. – Мінск, 2001. – С.7.

Мартыненко, И.Э. Законодательство об охране историко-культурного наследия и прокурорский надзор за его исполнением // И.Э. Мартыненко. – Минск: Тесей, 2001. – С. 145.

Международная хартия по консервации и реставрации памятников и достопримечательных мест (Венеция, 1964) // Каштоўнасці мінуўшчыны – 2. – Мінск, 1999. – С. 126-129.

Международное право в документах. – М.: юрид. лит-ра, 1982. С. 826 – 832.

Международная хартия по охране исторических городов (Вашингтон, 1987) // Каштоўнасці мінуўшчыны-2. – Мінск ,1999. – С. 149-152.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Семінарскія заняткі № 8.

1. Дакументальныя помнікі.Формы і метады іх захавання

2. Дзяржаўны ўлік дакументальных помнікаў

3. Палажэнне аб Нацыянальным фондзе кніжных помнікаў РБ

4. Праект “Мэтавая праграма па захаваннюда дакументальных

5. помнікаў кансервацыі і рэстаўрацыі дакументальных помнікаў”
6. Праблема захаванасці і забяспячэння доступу

Літаратура

Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: даведнік / М-ва культуры Рэсп. Беларусь. – Мінск: БЕЛТА, 2009. – 677 с.

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с.38-67. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

О национальном архивном фонде и архивах в Республике Беларусь: закон Респ. Беларусь // Национальный реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 1999. - № 4.

Шумейко М.Ф. Собрать рассеянное: о реституции белорусских архивов в прошлом и настоящем / М.Ф. Шумейко. – Минск, 1997. – 123 с.

Семінарскія заняткі №6

Ахова і прыстасаванне помнікаў грамадзянскага дойлідства

1.Навучальна-адукацыйныя збудаванні і іх выкарыстанне.
2.Адміністрацыйныя пабудовы і іх выкарыстанне.
3.Паштовыя станцыі і вакзалы, іх захаванне і выкарыстанне.
4.Корчмы, аўстэрыі, рэстараны, гасцініцы, іх захаванне.
5.Тэатральныя будынкі і іх выкарыстанне.
6.Гандлёвыя збудаванні, іх прызначэнне і захаванне.
7.Асноўныя помнікі грамадзянскага дойлідства г. Мінска і іх асаблівасці (па выбару).
8.Аднаўленне і прыстасаванне помнікаў архітэктуры г. Мінска (па выбару).

Літаратура

Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Лакотка, А.І. Беларусы: у 8 т. – Т. 2: Дойлідства / А.І. Лакотка. – Мінск: Тэхналогія, 1997. – С. 38-51; 234-292; 315-370.

Локотко, А.И. Архитектурное наследие Беларуси. Развитие традиций, охрана и реставрация / А.И. Локотко. – Минск: Право и экономика, 2004. - 303 с.

Международная хартия по консервации и реставрации памятников и достопримечательных мест (Венеция, 1964) // Каштоўнасці мінуўшчыны – 2. – Мінск, 1999. – С. 126-129.

Международная хартия по охране исторических городов (Вашингтон, 1987) // Каштоўнасці мінуўшчыны-2. – Мінск ,1999. – С. 149-152.

Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

Подъяпольский, С.С. Реставрация памятников архитектуры: учеб.пособие для вузов / С.С. Подъяпольский, Г.Б. Бессонов, Л.А. Беляев, Т.М. Постников. – М.: Стройиздат, 1988. – С. 23 – 30; С. 137 – 155.

Помнікі этнаграфіі. Методыка выяўлення, апісання і збірання. – Мінск, 1981. – С. 95 – 110; С. 116 – 120.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтов

Самастойная работа разлічана на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ, у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме (па выбару).

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай. Кантроль за выкананнем СРС адбываецца ў адпаведнасці з дадатковым раскладам.

1. Вызначыць паняцце гісторвка-культурная каштоўнасць.

2. Назваць катэгорыі матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

3.Назваць першыя дзяржаўныя органы па ўліку і ахове помнікаў.

4.Назваць першыя нарматыўныя акты савецкай улады ў галіне музейнай справы і аховы помнікаў.

5..Што такое дзяржаўны ўлік гісторыка-культурных каштоўнасцей.

6.Назваць парадак надання статуса гісторвка-культурнай каштоўнасці.

7.Выдзеліць асноўныя праблемы перспектывы ўдасканалення дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей.

8.Назваць структуру Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей.

9.Выдзеліць асноўныя прынцыпы захавання аб’ектаў ,што маюць гісторыка-культурную каштоўнасць.

10.Назваць асноўныя зоны аховы нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей.

11.Што такое ахоўныя дошкі. Форма і змест ахоўнай дошкі.

12.Назваць асноўныя формы ўласнасці аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці.

13.Назваць асноўныя віды работ на аб’ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць.

14.Назваць парадак правялзення работ на аб’ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць.

15.Чым адрозніваецца кансервацыя ад рэстаўрацыі.

16.Назавіце гісторыка-культурныя аб’екты ,якія прыстасаваны па прызначэнню.

17.Назавіце ратушы і іх прыстасаванне ў сучасны час.

18.Што такое аб’екты прамысловай архітэктуры і прывядзіце прыклад.

19.Што такое рэстытуцыя, даць характарыстыку.

20.У якіх краінах знаходзяцца беларускія зборы ,якія апынуліся за мяжой па пэўных’ абставінах.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

4.2 Пытанні да экзамена

1. Вызначэнне прадмета “ахова гісторыка-культурнай спадчыны”. Асноўная тэрміналогія прадмета.
2. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх характарыстыка
3. Катэгорыі гісторыка-культурных каштоўнасцей
4. Прынцыпы захавання гісторыка-культурных каштоўнасцей
5. Асноўныя віды работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях
6. Віды работ на г-каштоўнасцях
7. Наданне статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці.
8. Навуковае кіраўніцтва і прававая роля нав.кіраўніка ў арганізацыі і правядзенні нав., праектных і вытворчых работ па рэстаўрацыі.
9. Ахоўныя зоны і іх характарыстыка
10. Міжнародныя заканадаўчыя акты па ахове помнікаў
11. Станаўленне заканадаўства ў 1920-1950-х гг.
12. Ахова помнікаў Заходняй Беларусі 1921-1939 гг.
13. Станаўленне заканадаўчай базы Беларусі ў 1960-1980-х гг.
14. Заканадаўства ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў 1990-пач.2000-х
15. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры
16. Улік гісторыка-культурных каштоўнасцей
17. Формы ўласнасці на гісторыка-культурныя каштоўнасці
18. Правы і абавязкі ўласнікаў гісторыка-культурных каштоўнасцей
19. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей: характарыстыка
20. Выяўленне, вывучэнне і крытэрыі адбору гісторыка-культурных каштоўнасцей
21. Парадак правядзення работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях
22. Функцыі і задачы Дзяржаўнай гісторыка-культурнай экспедыцыі па выратаванню помнікаў гісторыі і культуры Беларусі ў раёнах, пацярпеўшых ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС.
23. Хартыя па ахове археалагічных помнікаў
24. Падводная археалогія, як новы кірунак гістарычнай навукі. Канвенцыя.
25. Ахова помнікаў археалогіі ў Беларусі

25. Музеефікацыя археалагічных аб’ектаў на гарадзішчы Бярэсце і Тураўскім замчышчы

26. Ахова гістарычных цэнтраў гарадоў (на прыкладзе)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

27. Ахова помнікаў драўлянага дойлідства
28. Ахова помнікаў прамысловай архітэктуры
29. Ахова замкаў (на прыкладзе)
30. Прававая рэгламентацыя вытворчасці вайсковых захаванняў
31. Ахова помнікаў прыроды
32. Музей валуноў як помнік прыроды рэспубліканскага значэння
33. Ахова паркаў
34. Этнаграфічныя помнікі. Праблемы іх захавання
35. Ахова помнікаў іканапісу
36. Старажытныя фрэскі і асаблівасці іх аховы
37. Ахова малых гарадоў
38. Ахова нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны
39.Ахова помнікаў грамадзянскага дойлідства, іх аднаўленне і адаптацыя
40. Гандлёвыя рады і іх захаванне
41. Ратушы і іх прыстасаванне
42. Тэатральна-відовішчныя збудаванні. Іх захаванне і прыстасаванне
43. Паштовыя станцыі і вакзалы, іх выкарыстанне
44. Міжнародная дзейнасць у галіне рэстытуцыі

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1 Тэматычны план

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных заняткаў			
	усяго	лек-цыі	семі-нары	срс
Уводзіны	2	2		
Раздзел І. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны ў 1920-х – пачатку ХХІ ст.				
Тэма 1. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя	4	2		2
Тэма 2. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны ў БССР у 1918-1950-я гг.	4	2		2
Тэма 3. Заканадаўчыя асновы аховы помнікаў гісторыі і культуры ў другой палове ХХ – пачатку ХХІ ст.	2		2	
Раздзел ІІ. Кіраванне і кантроль у галіне гісторыка-культурнай спадчыны				
Тэма 4. Сістэма органаў аховы помнікаў гісторыі і культуры, іх паўнамоцтвы ў Рэспубліцы Беларусь	4	2		2
Тэма 5. Сістэма органаў дзяржаўнага кіравання архітэктурнай і горадабудаўнічай дзейнасцю	2	2		2
Тэма 6. Функцыі і задачы Дзяржаўнай гісторыка-культурнай экспедыцыі па выратаванні помнікаў гісторыі і культуры Беларусі ў раёнах, пацярпелых ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС	4	2		2
Раздзел ІІІ. Дзяржаўны ўлік аб'ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць				
Тэма 7. Улік аб'ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць Рэспублікі Беларусь	2		2	
Тэма 8. Структура Дзяржаўнага спіса аб'ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць	2		2	
Тэма 9. Прынцыпы захавання аб'ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць	2		2	
Тэма 10. Захаванне і прыстасаванне аб'ектаў ,				

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць	4	2		2
Раздзел IV. Уласнасць на аб’екты, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць				
Тэма 11. Формы ўласнасці на аб’екты якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць	2		2	
Тэма 12. Вызначэнне права ўласнасці на аб’екты ,якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць	2		2	
Раздзел V. Аднаўленне гісторыка-культурнай спадчыны				
Тэма 13. Віды работ на аб’ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць	4	2		2
Тэма 14. Парадак правядзення работ на аб’ектах, якія маюць матэрыяльную каштоўнасць	2		2	
Тэма 15. Ахова малых гарадоў (мястэчак)	4	2		2
Тэма 16. Ахова і прыстасаванне помнікаў грамадзянскага дойлідства	4	2		2
Тэма 17. Ахова помнікаў драўлянага дойлідства	4	2		2
Тэма 18. Ахова помнікаў прыроды. Парк-музей камянёў (музей валуноў)	4	2		2
Тэма 19. Ахова помнікаў археалогіі	4	2		2
Тэма 20. Ахова помнікаў этнаграфіі	4	2		2
Тэма 21. Дакументальныя помнікі. Формы і метады захавання	2		2	
Тэма 22. Парадак вытворчасці раскопак вайсковых захаванняў. Афармленне дакументацыі	4	2		2
Раздзел VI. Адміністрацыйная і крымінальная адказнасць за парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурных каштоўнасцей				
Тэма 23. Рэстытуцыя аб’ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць. Праблема вяртання і сумеснага выкарыстання	2		2	
Тэма 24. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны	2		2	
Разам …	78	30	20	28

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5.2 Асноўная літаратура

1. Гісторыка-культурная спадчына ў Чарнобыльскай зоне: рэкамендацыі па яе захоўванні // Інфарм. Бюлетэнь. – 1995. - № 31. – С. 9 – 17.

2. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: даведнік / М-ва культуры Рэсп. Беларусь. – Мінск: БЕЛТА, 2009. – 677 с.

3. Жуков, Ю.Н. Становление и деятельность советских органов охраны памятников истории и культуры, 1917-20-е гг. / Ю.Н. Жуков. – М.: Наука, 1989. – 301 с.

4.Кодэкс аб культуры. 20 ліпеня 2016 г. № 413–3. Глава 16. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны / Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. 02.08.2016. 2/2412. – с. 38-67. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1. – Дата доступу: 20.05.2017.

5.Клепиков, Н.Е. Культурно-историческое наследие Беларуси периода Российской империи / Н.Е. Клепиков.- Минск: Изд. Центр Белорус. гос.ун-та, 2015 – 471 с.

6. Лакотка, А.І. Беларусы: у 8 т. – Т. 2: Дойлідства / А.І. Лакотка. – Мінск: Тэхналогія, 1997. – С. 38-51; 234-292; 315-370.

7. Локотко, А.И. Архитектурное наследие Беларуси. Развитие традиций, охрана и реставрация / А.И. Локотко. – Минск: Право и экономика, 2004. – 303 с.

8. Локотко, А.И. Историко-культурные ландшафты Беларуси // А.И. Локотко; Нац. акад. наук Беларуси, Ин-т искусствоведения, этнографии и фольклора им. К. Крапивы. – Минск: Белорус. наука, 2006. – 468 с.

9. Мартыненко, И.Э. Правовая охрана историко-культурного наследия: учеб. Пособие для студентов гуманит. спец.учрежд., обеспечивающих получение высш. обр. / И.Э. Мартыненко. – Гродно: Гродн. гос. ун-т, 2005. – 251 с.

10. Мартыненко, И.Э. Правовая защита культурного наследия: учеб. пособие / И.Э. Мартыненко. – Минск: ЕГУ, 2003. – 240 с.

11. Международная хартия по консервации и реставрации памятников и достопримечательных мест (Венеция ,1964) // Каштоўнасці мінуўшчыны – 2: праблемы захавання архітэктурнай спадчыны савецкага перыяду: матэрыялы канф., Мінск, 12 лістап. 1998 г. / пад агул. рэд. С.В. Марцэлева. – Мінск: Лекцыя ,1999. – С. 126 – 129.

12. Международная хартия по охране исторических городов (Вашингтон, 1987) // Каштоўнасці мінуўшчыны-2. – Мінск ,1999. – С. 149-152.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

13. Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БЕЛТА, 2003. – 283 с.

13.Шумейко М.Ф. Собрать рассеянное: о реституции белорусских архивов в прошлом и настоящем / М.Ф. Шумейко. – Минск, 1997. – 123 с.

Дадатковая літаратура

1.Багласаў, С.Г. Праблемы аднаўлення страчаных форм і функцый помнікаў архітэктуры Беларусі пры іх рэстаўрацыі / С.Г. Багласаў // Помнікі старажытнай беларускай культуры. – Мінск ,1984. – С. 126 – 132.

2.Конвенция об охране всемирного культурного и природного наследия (ЮНЕСКО, 1972) // Каштоўнасці мінуўшчыны-2. – Мінск ,1999. – С. 130-148.

3.Копытин, В. Проблемы охраны памятников. Гісторыка-культурная спадчына ў Чарнобыльскай зоне: рэкамендацыі па яе захоўванні / В. Копытин // Інфармацыйны бюлетэнь. – 1995. - № 31. – С. 9 – 17.

4.Копытин, В. Проблемы охраны памятников археологии в Чернобыльской зоне Могилёвщины / В.Копытин // Каштоўнасці мінуўшчыны-4. Мінск, 2001. – С. 45-46.

5.Несцярчук, Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі і асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БелТА ,2003. – С. 150-170.

6.Мартыненко, И.Э. Законодательство об охране историко-культурного наследия и прокурорский надзор за его исполнением // И.Э. Мартыненко. – Минск: Тесей, 2001. – С. 145.

7.Международное право в документах. – М.: юрид. лит-ра, 1982. С. 826 – 832.

8.Подъяпольский, С.С. Реставрация памятников архитектуры: учеб.пособие для вузов / С.С. Подъяпольский, Г.Б. Бессонов, Л.А. Беляев, Т.М. Постников. – М.: Стройиздат, 1988. – С. 23 – 30; С. 137 – 155.

9.Помнікі этнаграфіі. Методыка выяўлення, апісання і збірання. – Мінск, 1981. – С. 95 – 110; С. 116 – 120.

10.Сергеев, А.П. Гражданско-правовая охрана культурных ценностей в СССР / А.Н. Сергеев. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1990. – 190 с.

11. Трусаў, А.А. Кароткая гісторыя архітэктуры Беларусі / А.А. Трусаў. – Мінск: Харвест, 2015. – 464 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ